

**LEREN
DOE JE MET
VALLEN EN OPSTAAN**

**WAAROM MOET IK
ER DAN ALTIJD
BIJ ZITTEN**

Loesje

Leren met plezier

Hoe leren kinderen met plezier?

Auteur:	J. Jansen
Studentnummer:	1534315
Opleiding:	Leraar Basisonderwijs
Onderwijsinstelling:	NHLStenden Hogeschool
Datum:	28-mei-2020
Eerste begeleider:	J. Kuipers
Tweede begeleider:	G. Wempe

**LEREN
DOE JE MET
VALLEN EN OPSTAAN**

**WAAROM MOET IK
ER DAN ALTIJD
BIJ ZITTEN**

Loesje

Leren met plezier

Hoe leren kinderen met plezier?

PERSOONLIJKE GEGEVENS

Auteur:	J. Jansen
Studentnummer:	1534315
E-Mailadres:	jeroen.jansen@ student.nhlstenden.com
Opleiding:	Leraar Basisonderwijs
Onderwijsinstelling:	NHLStenden Hogeschool, Leeuwarden
Eerste begeleider:	J. Kuipers
Tweede begeleider:	G. Wempe

Technische gegevens

Bachelor scriptie	
Inleverdatum:	28-mei-2020
Stageperiode:	Februari – Mei 2020
Stageschool:	
Stageplaats:	

VOORWOORD

Voor u ligt de scriptie de scriptie 'Leren door plezier'. Het onderzoek voor deze scriptie naar het plezier in leren is uitgevoerd bij de school. Deze scriptie is geschreven in het kader van mijn afstudeerfase aan de opleiding tot Leraar Basisonderwijs aan NHL-Stenden Hogeschool te Leeuwarden. Van november 2019 tot en met mei 2020 ben ik bezig geweest met het onderzoek en het schrijven van de scriptie.

Tijdens het onderzoek zijn de omstandigheden veranderd door COVID-19. Het onderzoek dat ik uitgevoerd heb werd hierdoor erg complex. Tijdens dit onderzoek stond mijn begeleider, Joanneke Kuipers, altijd voor mij klaar. Ik heb van haar veel steun en positieve energie gekregen.

Tijdens het onderzoek hebben mijn stagebegeleider en IB'er mij ook waardevol ondersteunt. Bij dezen wil ik graag mijn begeleiders bedanken voor de fijne begeleiding en hun ondersteuning tijdens dit traject. Ook wil ik alle respondenten bedanken die mee hebben gewerkt aan dit onderzoek. Zonder hun medewerking had ik dit onderzoek nooit kunnen voltooien.

Tot slot wil ik mijn ouders, zus en vriendin bedanken. Hun morele ondersteuning en motiverende woorden hebben mij geholpen deze scriptie tot een goed einde te brengen.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Jeroen Jansen

Leeuwarden, 28 mei 2020

SAMENVATTING

De school heeft het boek van Lemov (2015) geïntroduceerd in de werkwijze van de school. De technieken zouden gebruikt worden door de leerkrachten. In deze scriptie is er een verdieping gemaakt in één van deze technieken.

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe de leerlingen denken over het spelen van wedstrijdjes en spelletjes. Hierdoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *Denken de leerlingen van groep 4 van de school het leren op school leuker te vinden als er wedstrijdjes en spelletjes zoals Lemov (2015, p. 206-209) deze beschreven heeft gebruikt zouden worden?*

Om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag is er een digitale enquête opgesteld. Deze is verspreid onder de leerlingen van groep 4A. Uit de responsies van de enquête is gebleken dat het grootste deel van de respondenten denkt meer plezier in leren te hebben als er wedstrijdjes en spelletjes gespeeld zouden worden. Het spelen van wedstrijdjes zou moeten uitwijzen of het gewenste effect behaald wordt bij de leerlingen.

Op basis van de resultaten wordt aanbevolen om met de leerlingen wedstrijdjes en spelletjes te spelen. Er zou gekeken moeten worden naar of er bij het spelen van wedstrijdjes en spelletjes echt meer plezier in leren ervaren wordt door de leerlingen. Vervolgonderzoek zou zich hierop kunnen richten.

INHOUD

Voorwoord	3
Samenvatting.....	3
Figuren- en tabellenlijst	6
Afkortingen	6
Begrippenlijst	6
Hoofdstuk 1: Inleiding & praktijkprobleem.....	7
Onderzoeksonderwerp.....	7
Aanleiding.....	7
Persoonlijke motivatie	7
Praktijkprobleem	8
Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek	9
De P-factor	9
Ervaringsgericht onderwijs (EGO) & Welbevinden	9
Welbevinden & plezier	11
Genieten	12
Spontaan en zichzelf durven zijn.....	12
Openheid	12
Ontspanning en innerlijke rust.....	12
Vitaliteit	12
Basisvoorwaarden	13
Stimuleren van positieve emoties.....	14
Informeel leren.....	15
GOEd-model (omdenken)	15
Werkplezier.....	16
Extrinsieke & Intrinsieke motivatie.....	16
Ontwikkelingslijn leerlingen & competentie	17
Hoofdstuk 3: Probleemstelling	18
Onderzoeksvraag	18
Deelvragen	18
Verwerking opbrengsten onderzoek.....	18
Afbakening onderwerp	19
Hypothese	19
Probleemstelling besproken met directrice, leerkracht	19
Hoofdstuk 4: Onderzoeksaanpak	20

Methode van dataverzameling	20
Validiteit, betrouwbaarheid & kwaliteit.....	20
Analyse van de data	21
Ethische kwesties	21
Kanttekening.....	21
Aannames	22
Hoofdstuk 5: Onderzoeksresultaten	23
Resultaten digitale enquête.....	23
Wedstrijdjes en spelletjes zijn leuk.....	23
Ontspanning bij wedstrijdjes en spelletjes	23
Leren is leuker met wedstrijdjes en spelletjes	24
Beter leren van wedstrijdjes en spelletjes	24
Meer leren door wedstrijdjes en spelletjes.....	25
Meer plezier in leren met wedstrijdjes en spelletjes.....	25
Dit wil ik nog vertellen	26
Hoofdstuk 6: Conclusie	27
Beantwoording onderzoeksvraag.....	27
Algemene conclusie.....	27
Hypothese	27
Hoofdstuk 7: Discussie.....	28
Validiteit	28
Interpretatie onderzoeksresultaten.....	28
Discussiepunten	28
Hoofdstuk 8: Aanbevelingen	29
Wedstrijdjes en spelletjes gebruiken	29
Gele tekstmarkeringen.....	29
Literatuurlijst	30
Bijlage	32
Bijlage 1: Onderzoeksinstrument – Enquête leerling (origineel)	33
Bijlage 2: Onderzoeksinstrument – Enquête leerlingen / ouders (digitaal).....	35
Bijlage 3: Onderzoeklogboek	38

FIGUREN- EN TABELLENLIJST

- Figuur 1: - Vijf niveaus van welbevinden. Met deze vijfpuntenschaal is welbevinden te meten.
- Figuur 2: - Maslows behoeftehiërarchie.

AFKORTINGEN

- EGO = Ervaringsgericht onderwijs.
- LWS = Leuvense Welbevindenschaal

BEGRIPPENLIJST

- Attributie** - De opvattingen en ideeën die iemand ergens aan koppelt. (Bakx, 2015, p. 188)
- Attributietheorie** - Gaat uit van een sturende werking van opvattingen op gedrag. Het lijkt erg op het GOEd-model, alleen bij de attributietheorie ontbreekt de schakel 'emoties' van het GOEd-model. (Bakx, 2015, p. 188)
- Ervaringsgericht onderwijs** - 'Dit onderwijsconcept gaat uit van betrokkenheid en het welbevinden van kinderen. De gedachten daarachter is dat kinderen een optimale ontwikkeling doormaken als ze betrokken werken en met plezier naar school gaan. De grondlegger van dit concept is Ferre Laevers. Ervaringsgericht onderwijs houdt zich niet zozeer bezig met het eindproduct, maar veel meer met het proces dat zich afspeelt in de kinderen en in de groep.' (Kerpel, 2014)
- Omdenken** - Als leerlingen kunnen omdenken, kunnen ze situaties in een positiever perspectief zien, of relativeren, waardoor ze zich prettiger voelen en waardoor ze lastige situaties het hoofd kunnen bieden.
- Intrinsieke motivatie** - Zelfmotivatie (Brouwers, 2010, p. 466)
- In voeling zijn met zichzelf** - Gevoelens doorleven (Expertisecentrum ErvaringsGericht Onderwijs, 2019)
- Welbevinden** - Welbevinden wordt bepaald door de mate waarin mensen aan hun basisbehoeften kunnen voldoen. Expertisecentrum ErvaringsGericht Onderwijs (2019) In voeling zijn met jezelf is de basis van welbevinden. Een 'vol functionerend' persoon, die in voeling is met zichzelf, kan optimale relaties aangaan met zijn omgeving en slaagt er zo vaker in zijn basisbehoeften te bevredigen. Laevers & Dupondt (2006, p.)

HOOFDSTUK 1: INLEIDING & PRAKTIJKPROBLEEM

In dit hoofdstuk komt het onderzoeksonderwerp aan bod. Daarna wordt de aanleiding voor dit onderzoek besproken en ten slotte komt de persoonlijke motivatie voor dit onderzoek naar voren.

ONDERZOEKSONDERWERP

De school heeft vier jaar geleden het boek van Lemov (2015) genaamd 'Teach like a champion' geïntroduceerd in de manier van lesgeven op de school. De directrice van de school geeft aan dat het boek wel wordt gebruikt in de huidige onderwijspraktijk, maar nog niet naar verwachting. Het boek stelt 49 technieken aan de orde die 'top-leraren' gebruiken in hun onderwijs. Deze technieken moeten ten goede komen van het huidige onderwijs op de school.

In de techniek die uitgekozen is voor dit onderzoek komen de 'p-factor-activiteiten' naar voren. De 'p-factor-activiteiten' gaan over het plezier van kinderen in leren. Als kinderen meer plezier ervaren tijdens het leren kunnen de leerresultaten van de leerlingen positief beïnvloed worden. Dit wil natuurlijk elke leerkracht én school bewerkstelligen. Door de techniek over plezier in leren te gebruiken dienen wedstrijden en spelletjes gebruikt te worden in de onderwijspraktijk. Deze horen te zorgen voor meer plezier in het leren én dat zou dus op zijn beurt weer goed zijn voor de leeropbrengsten.

AANLEIDING

Tijdens mijn lio-sollicitatiegesprek heb ik gevraagd naar een specifiek onderwerp voor mijn afstudeeronderzoek. De directrice en ib'er gaven aan dit niet te hebben. Zij wilden wel graag dat ik iets ging onderzoeken naar aanleiding van het boek van Lemov (2015) genaamd 'Teach like a champion'. Voor de invulling kreeg ik veel ruimte. Na het lezen van het boek heb ik naar mijn mening de meest interessante technieken uitgekozen die voor mij het meest van belang zijn in de onderwijspraktijk. Hier is samen met de ib'er een keus in gemaakt om één techniek over te kiezen. Uiteindelijk zijn we bij het onderwerp plezier in leren gekomen.

PERSOONLIJKE MOTIVATIE

Het onderzoeksonderwerp vind ik zelf ook interessant. Dit komt doordat ik leerling zo gemotiveerd mogelijk bij mij in de klas wil hebben, maar onduidelijk is hoe je dit precies voor elkaar krijgt. Ik weet dat gemotiveerde leerlingen prettiger werken, maar vooral ook harder werken en uiteindelijk is mijn doel om de leerlingen optimaal te laten ontwikkelen in de klas. Daar ligt mijn passie en dat wil ik graag bereiken met de leerlingen. Ik sta aan het roer van hun ontwikkelingsproces en ik kan de koers bepalen. Elke leerkracht heeft wel een idee, en veel doet men ook op de automatische piloot, maar wat moeten we dan exact doen en hoe doen we dit dan exact? Lemov (2015) geeft handreikingen om leerlingen met meer plezier te laten leren en dit klinkt leuk, maar werken deze handreikingen wel echt? De techniek klinkt vrij simpel, zoals deze beschreven staat in het boek, maar wat komt er echt bij kijken? Er staan namelijk geen stappenplan bij, alleen voorbeelden.

Ik vind het leuk om vernieuwende inzichten van de PABO mee te nemen in het onderwijs dat ik verzorg. Daarnaast wil ik leraren in mijn (directe) omgeving ook inspireren om mee te groeien met de tijd waarin zij leven. Uiteindelijk heeft elke leerkracht hetzelfde doel: de leerlingen een optimale ontwikkeling bieden. Het is alleen de vraag op welke manier we dit gaan doen.

PRAKTIJKPROBLEEM

De school heeft vier jaar geleden aangegeven te willen werken met de technieken van 'Teach like a champion'. Elk tweetal leerkrachten heeft twee hoofdstukken van het boek geanalyseerd en gepresenteerd aan de andere collega's. Hierdoor zou elke collega op de hoogte moeten zijn van de inhoud van het boek. Doordat er veel 'doorloop' op de school is zijn de technieken die Lemov (2015) beschreven heeft niet bij elke leerkracht bekend. Er zijn zelfs gevallen dat leerkrachten helemaal niet weten van de technieken en werkwijze van Lemov (2015). Door de doorloop op de school zijn veel leraren niet op de hoogte, dan wel helemaal niet bekend met het boek en dus zijn de technieken ook niet bekend bij een aantal leerkrachten.

Doordat veel leerkrachten niet bekend zijn met de werkwijze die voorgaande jaren geïntroduceerd, gepresenteerd en gebruikt is werken veel leerkrachten niet met de technieken die Lemov (2015) beschrijft en dat is te betreuren. Er staan écht goede technieken in om het onderwijs te verbeteren. Wanneer kinderen plezier in leren ervaren, zullen (waarschijnlijk) de leerresultaten van de leerlingen hoger uitvallen dan andere leerlingen die dit niet ervaren. Wanneer kinderen meer plezier ervaren zullen zij ook meer betrokken zijn, en wanneer de betrokkenheid stijgt zullen de leerresultaten ook stijgen bevestigd **Laevers & Dupondt (2006, p.)**. Er is voor dit onderzoek één techniek van Lemov (2015) beschreven heeft uitgekozen. Dit heeft te maken met het plezier in leren vergroten door middel van het spelen van wedstrijdje en spelletjes. Het is alleen de vraag of leerlingen echt meer plezier gaan ervaren tijdens het leren als zij wedstrijdje en spelletjes spelen. Als wedstrijdje en spelletjes het plezier in leren niet bevordert dan rest de vraag waarom we dan nog wedstrijdje en spelletjes zouden spelen.

Jonge kinderen ontwikkelen zich bijna vanzelf en er zijn legio mogelijkheden. Brouwers (2010, p. 83) beschrijft dat de leerkrachten moeten aansluiten bij de ontwikkelingsbehoefte, hun nieuwsgierigheid aanmoedigen. Hierdoor ontstaat 'betrokkenheid' en deze kan bereikt worden door bijvoorbeeld spelletjes en wedstrijden aan te bieden. Hierdoor kan de intense betrokkenheid tot stand komen en dus kunnen leerlingen de concentratie opbrengen om iets nieuws, iets moeilijks, onder de knie te krijgen. '*Jonge kinderen leren met hun hoofd, met hun hart en met alle zintuigen.*' (Brouwers, 2010, p. 85)

Om het plezier in leren te bevorderen is de term 'activerende didactiek' in het leven geroepen. De activerende didactiek is volgens Melisse (2010, p. 18-20): '*een verzamelbegrip voor alle pedagogisch-didactische interventies die een leraar om de (denk)activiteit van zijn leerlingen te stimuleren.*' Melisse is ervan overtuigd dat leerstof beter beklijft bij leerlingen wanneer zij actief bezig zijn. Dit gedachtengoed sluit goed aan bij Brouwers (2010 p. 85) Hij vertelt dat jonge kinderen leren met hun hoofd, hart en vooral de zintuigen.

HOOFDSTUK 2: LITERATUURONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de p-factor-activiteiten volgens Lemov (2015, pp. 206-209) beschreven. Daarna komen er een aantal inzichten naar voren die voor deze activiteiten van relevantie zijn. Daarna wordt het plezier in leren gekoppeld aan het gevoel van welbevinden.

DE P-FACTOR

Een belangrijke voorwaarde voor een gelukkige én goed presterende klas is het plezier hebben in leren. Mensen werken harder wanneer zij plezier hebben in hun werk en dat geldt ook voor leerlingen. Elke leerkracht gebruikt zijn eigen manier om te zorgen dat leerlingen plezier hebben tijdens het leren. Lemov (2015, p. 206-209) beschrijft hoe plezier tijdens het leren via wedstrijdjjes en spelletjes te behalen valt.

Jongeren hebben plezier in uitdaging, competitie en spel. Lemov (2015, p. 207) noemt voorbeelden van wedstrijdjjes en spelletjes: 'een wedstrijd laten doen wie het snelst kan optellen of wie de provincies het snelst op alfabetische volgorde kan zetten. Spellingswedstrijdjjes, quizen over laden, estafettes en Triviant vallen hier ook onder.'

ERVARINGSGERICHT ONDERWIJS (EGO) & WELBEVINDEN

In het ErvaringsGericht Onderwijs (EGO) zijn de processen welbevinden en betrokkenheid erg belangrijk en dus zijn dat dan ook de voornaamste indicatoren voor de kwaliteit van EGO. Om de kwaliteit te kunnen meten zijn er kwaliteitscriteria opgesteld en deze zijn vormgegeven door kenmerken te formuleren voor de mate van welbevinden. De kenmerken van welbevinden zijn volgens Laevers & Dupondt (2006, p.) :

- **Genieten en plezier beleven**
Het kind straalt tevredenheid, geluk en voldoening uit. Hij geniet zichtbaar, uitbundig of in stilte.
- **Ontspanning en innerlijke rust**
Het kind maakt een ontspannen indruk. Het gezicht is open, niet verkrampd. Hij voelt zich onbedreigd. Er is sprake van innerlijke rust.
- **Vitaliteit**
Het kind is energiek en levenslustig. Hij heeft een levendige blik en een expressief gezicht. Ook de lichaamshouding straalt energie uit: rechtop, ruimte innemend.
- **Openheid**
Het kind ontvankelijk: hij laat zijn omgeving gemakkelijk binnenkomen en laat zich raken door wat zicht aandient. Het kind gaat onbevangen contacten aan met anderen. Hij accepteert zonder aarzelingen uitingen van genegenheid, hulp of troost.
- **Spontaniteit**
Het kind durft zichzelf te zijn en op een vanzelfsprekende manier de ruimte in te nemen die hem toekomt. Hij heeft geen remmingen om zichzelf te laten zien of horen.
- **Zelfvertrouwen**
Het kind is trots en zelfverzekerd. Hij heeft een goed gevoel van eigenwaarde: voelt zich 'groot' en competent. Dat positieve zelfbeeld is de basis voor weerbaarheid; het kind laat niet over zich heen lopen. De geringe kwetsbaarheid maakt ook dat hij kan toegeven iets niet te kunnen, zonder zich daar zichtbaar minderwaardig over te voelen.

- **In voeling met zichzelf**

Het kind is in contact met zijn eigen 'ervaringsstroom'. Hij doorleeft zijn eigen behoeften en gevoelens ten volle en verdringt zijn emoties (positieve of negatieve) niet. Daardoor heeft hij geen last van onverwerkte gevoelens en ervaringen, die aanleiding kunnen geven tot irrationele gevoelsreacties en gedragingen.

In voeling zijn met jezelf is de basis van welbevinden. Een 'vol functionerend' persoon, die in voeling met zichzelf is, kan optimale relaties aangaan met zijn omgeving en slaagt er zo vaker in zijn basisbehoeften te bevredigen. Er is een vijfpuntenschaal opgesteld door **Laevers & Dupondt (2006, p.)** waarmee de kenmerken van welbevinden te meten zijn. Hiermee kunnen leerkrachten de mate van welbevinden van leerlingen observeren.

Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Niveau 5
Nooit gelukkig	Zelden gelukkig	Voelt zich niet echt goed, maar ook niet ongelukkig	Voelt zich meestal goed en gelukkig	Voelt zich altijd goed en gelukkig
Geniet nooit	Geniet zelden	Genieten af en toe in beperkte mate	Geniet vaak	Geniet altijd ten volle
Grote innerlijke onrust, altijd gespannen of verkramp	Innerlijke onrust, vaak gespannen of gestrest	Af en toe onrustig of gespannen	Straalt meestal innerlijke rust en ontspanning uit	Straalt altijd innerlijke rust en ontspanning uit
Maakt een gesloten indruk	Weinig open en spontaan	Af en toe open en spontaan	Meestal open en spontaan	Altijd open en spontaan
Kan niet overweg met onaangename ervaringen, is niet soepel	Is vaak kwetsbaar en weinig soepel	Is soms kwetsbaar	Kan meestal tegen een stootje en is meestal soepel	Is soepel en kan tegen een stootje
Geen zelfvertrouwen	Weinig zelfvertrouwen	Beperkt zelfvertrouwen	Vaak vol zelfvertrouwen	Blaakt van zelfvertrouwen
Is nooit zichzelf	Is zelden zichzelf	Is af en toe zichzelf	Is meestal zichzelf	Is altijd zichzelf

¹ *Figuur 1.* Vijf niveaus van welbevinden.

Met deze vijfpuntenschaal is welbevinden te meten. Wanneer volgens deze criteria het niveau van welbevinden laag is dient de leerkracht volgens (Brouwers, 2010, p. 160) haar inspanningen te richten op:

- Het aangaan van groeibevorderende relaties met dit kind
- Beter tegemoetkomen aan de basisbehoeften
- Het nadrukkelijker aan de orde stellen van de gevoelens

¹ Bron: (Brouwers, 2010, p. 285)

De basisbehoeften die hierboven beschreven worden, zijn de behoeften die Maslow in de behoeftehiërarchie beschreven heeft. Deze zijn aangevuld met de behoeften die Stevens geformuleerd heeft. Expertisecentrum ErvaringsGericht Onderwijs (2019) heeft criteria om welbevinden te kunnen meten en deze zijn gebaseerd op de behoeften van mensen. Zij stelt dat het door de mate welbevinden wordt bepaald waarin mensen aan hun basisbehoeften kunnen voldoen. Ze stellen hierbij dat het welbevinden zelfs kan bijdragen aan de mate waarin mensen plezier beleven. Onder basisbehoeften worden onderstaande behoeften verstaan:

- lichamelijke behoeften
- behoefte aan affectie, warmte en tederheid
- behoefte aan veiligheid, duidelijkheid en continuïteit
- behoefte aan erkenning en bevestiging
- behoefte om zichzelf als kundig te ervaren
- behoefte aan zingeving en aan morele waarde

Bovenstaande behoeften hebben waarschijnlijk geen toelichting nodig. Wanneer dit wel het geval is verwijst ik naar paragraaf 4 van dit hoofdstuk genaamd 'basisvoorwaarden', want deze omschreven behoeften komen overeen. Men kan welbevinden signaleren bij kinderen aan de hand van een aantal signalen. Deze signalen van welbevinden zijn geformuleerd en zijn verweven in de Leuvense Welbevindenschaal (LWS):

- genieten
- spontaan en zichzelf durven zijn
- openheid
- ontspanning en innerlijke rust
- vitaliteit

CEGO ontwikkelde de Leuvense Welbevindenschaal (LWS) om het welbevinden van mensen te kunnen meten. (wij-leren.nl, 2019) zegt dat welbevinden van een kind te herkennen is aan verschillende signalen. De mate waarin openheid, zelfvertrouwen, weerbaarheid en spontaniteit naar voren komt bij een kind laat zien in welke mate de leerling welbevindt. Deze punten zijn ook terug te vinden in de LWS.

WELBEVINDEN & PLEZIER

Plezier hebben en welbevinden ligt dicht tegen elkaar aan. Welbevinden bestaat uit een aantal punten en plezier hebben is hier één van. Om plezier te hebben, moet men deugd hebben aan elkaar en aan de dingen die zij doen. Dit is te zien aan kinderen doordat zij glunderen, spontaan babbelen, zingen, glimlachen en schateren. Wanneer het kind dit niet doet heeft het kennelijk dus geen plezier en dus is de mate waarin het kind een gevoel van welbevinden ervaart dus ook minder. De andere aandachtspunten van welbevinden (verderop in dit hoofdstuk te lezen) hebben wel invloed op het plezier van kinderen, deze staan dus in verbinding met elkaar, maar ook met het plezier hebben. Wanneer kinderen niet ontspannen zijn, geen vitaliteit hebben, erg weinig zelfvertrouwen of niet open zijn dan is een logisch gevolg dat kinderen minder plezier hebben. Welbevinden is dus in vijf punten te zien bij kinderen en kan dus op deze punten geobserveerd worden. Hieronder worden de vijf beoordelingscriteria verder uitgewerkt.

GENIETEN

Volgens **Laevers & Dupondt (2006, p.)** zijn er een aantal kenmerken waaraan welbevinden te signaleren is, bijvoorbeeld geluk. Als iemand geniet straalt hij geluk uit Veenhoven (2016, p. 18-23) schrijft over geluk: *‘In de meest ruime zin verwijst het woord geluk naar goed leven, en is synoniem met ‘kwaliteit van leven’ en ‘welzijn’*. Geluk heeft te maken met onder andere de leefbaarheid van de omgeving. Men kan ongelukkig zijn, maar wel in een leefbare omgeving zijn, andersom is dit dus niet mogelijk. Geluk is een emotie en betekent dat men tevreden is met de huidige leefomstandigheden, waarbij positieve emoties kijken, zoals vreugde en blijdschap.

SPONTAAN EN ZICHZELF DURVEN ZIJN

Spontaan zijn is een complex begrip, er is niet één duidelijke definitie. De term spontaan komt het dichtst bij extravert in de buurt. Extravert wordt omschreven als een persoon die naar buiten gekeerd is. Er zijn een aantal kenmerken geconstateerd bij mensen die spontaan zijn. Zij hebben vaak de volgende eigenschappen: een ‘vlotte babbel’, gemakkelijk tonen van emoties en zegt wat hij/zij denkt. (Bembi, 2019)

‘Zichzelf zijn’ is ook erg complex. Mensen die zichzelf niet durven zijn doen zogenaamd aan ‘pleasegedrag’. Ze willen het anderen naar de zin maken en dit kan ten koste gaan van het ‘zichzelf zijn’ schrijft Meulenberg (2019). Hij schrijft dat mensen sociale wezens zijn. We houden graag rekening met anderen. We vragen daarbij om goedkeuring en waardering van anderen. Het ‘pleasegedrag’ kan voor heel wat negatieve gevolgen hebben, maar het pleasegedrag kan wel in bepaalde mate, dat is acceptabel. Men moet er wel voor waken dat dit niet uit balans raakt. Een beetje water bij de wijn is af en toe noodzakelijk, maar let wel anderen moeten dit ook doen.

OPENHEID

Openheid heeft te maken met openhartigheid. Vertellen wat iemand dwarszit is bijvoorbeeld manier van open zijn. Mensen die open zijn, zijn eerlijk en oprecht. Ze zijn toegankelijk voor anderen schrijft (Kernerman Nederlands Leerderswoordenboek, 2014).

ONTSPANNING EN INNERLIJKE RUST

Net zoals het lichaam moet het brein ook regelmatig ontspanning hebben. Als men dit niet doet ontstaat er stress en kan het brein minder goed functioneren (Hersenstichting, 2019). Ontspanning kan op meerdere manieren gevonden worden en dat is voor iedereen ook verschillend. Wandelen, een goed gesprek of een warme douche zijn allemaal opties om het brein ontspanning te bieden. Er wordt gesteld dat iedere dag er minstens één ontspannende activiteit plaats moet vinden. Als mensen innerlijk in rust zijn voelen zij zich ontspannen. Ontspanning en innerlijke rust ligt dus erg dicht tegen elkaar aan.

VITALITEIT

Vitaliteit heeft te maken met de energie van mensen. Als mensen vitaal zijn voelen zij zich levendig, hebben ze levenskracht en levenslust. Vitaliteit heeft te maken met een overvloed aan energie. (Kernerman Nederlands Leerderswoordenboek, 2014)

BASISVOORWAARDEN

Er zijn een aantal basisvoorwaarden die een leerkracht in de gaten moet houden en moet zorgen dat deze ten alle tijden behartigd worden. Dit heeft de humanistische psycholoog Maslow (1908-1970) in kaart gebracht in een piramide. Als eerst moeten de lagere behoeften vervuld zijn voordat de hogere behoeften überhaupt vervuld kunnen worden. Leerkrachten belemmeren groeimogelijkheden als er niet wordt voldaan aan de fundamenteel menselijke behoeften. In de onderwijspraktijk willen we natuurlijk dat deze groeimogelijkheden zoveel mogelijk geoptimaliseerd worden Brouwers (2010).

² *Figuur 2.* Maslows behoeftehiërarchie.

Hooijmaaijers, Stokhof & Verhulst (2012, p. 65-67) schrijven dat in het begin van ieder zijn leven voornamelijk beheerst wordt door de biologische behoeften. Voorbeelden hiervan staan vermeldt in de bovenstaande figuur. Wanneer er voldaan is aan deze biologische behoeften worden de behoeften aan veiligheid geïntroduceerd. De mens werkt zich geleidelijk door de verschillende stadia van de piramide. Dit is te zien over de strekking van iemand zijn leven, maar ook is het per dag zichtbaar. 'Wie met honger rondloopt, denkt niet aan carrière maken.' schrijven Hooijmaaijers et al., (2012, p. 66). Er zijn verschillende benamingen van de behoeften, maar de strekking komt overeen.

Het gevoel van welbevinden van leerlingen is van groot belang voor de ontwikkeling van de leerlingen. Het behoort namelijk tot de basisvoorwaarden om tot ontwikkeling te kunnen komen. Een leerling die een gevoel van welbevinden ervaart zal zich beter ontwikkelen stelt Brouwers (2010, p. 160).

² Bron: (Brouwers, 2010, p.184)

De bovenstaande behoeften zijn menselijke behoeften. Stevens, et. al (2005, p. 15) hebben het voornamelijk over drie psychologische behoeften: relatie, competentie en autonomie. Deze drie behoeften worden hieronder uitgewerkt.

- **Relatie**
Aanbod van verbondenheid door beschikbaarheid, vertrouwen en responsiviteit; aanbod van verantwoordelijkheid
- **Competentie**
Aanbod van uitdaging en ruimte, aanbod van ondersteuning en grenzen.
- **Autonomie**
Aanbod van respect voor het kind als actor, aanbod van respect voor diens uniciteit, aanbod van het perspectief van de ander en het andere. (Stevens, et. al., 2005)

Kenmerken van een goede sfeer, waarin plezier kan voorkomen, komen pas tot stand als er 'een goede match tussen de psychologische behoeften van de leerling en de manier waarop er pedagogisch wordt gereageerd' (Stevens, 2004, p. 15). Alle mensen hebben de behoefte om ergens bij te horen, zij voelen zich dan verbonden met anderen. 'Stevens ziet het loskoppelen van prestatie en relatie als een van de grootste problemen in het onderwijs; we kunnen alleen goede prestaties verwachten van kinderen als er goede relatie bestaan tussen kind en leerkracht' stelt Brouwers (2010, p. 185)

Als men zich competent voelt zal het beter presteren. Het is de taak van de leerkrachten dat zij ervoor moeten waken dat de leerlingen niet een incompetentiegevoel ontwikkelen, want kinderen (en ouderen ook) hebben behoefte aan een gevoel van competentie Brouwers (2010, p. 186-187). Autonomie heeft te maken met dat kinderen het gevoel willen hebben grip te hebben op zijn of haar eigen leven. Een kind kan zelf sturing geven aan zijn eigen leren en leven. Als leerkrachten kinderen als actor gaan zien geven we leerlingen meer autonomie. We gaan er van uit dat leerlingen hun eigen ontwikkeling realiseren. Het kind doet het werk en dat zal het op zijn eigen manier doen. 'We zullen kinderen het gevoel moeten geven dat ze zeggenschap hebben over wat er op school gebeurt. – Waarschijnlijk zal een leerkracht zijn eigen behoefte aan grip op de zaak enigszins los moeten laten.' stelt Brouwers (2010, p. 189)

STIMULEREN VAN POSITIEVE EMOTIES

Het werken vanuit psychologische basisbehoeften (competentie, relatie en autonomie) is noodzakelijk stelt (Brouwers, 2010, p. 189). Daarnaast kan men ook werken vanuit positieve emoties van kinderen en deze dragen bij aan motivatie én aan optimale onderwijsopbrengsten. Bakx (2015, p. 160) schrijft:

Voor het onderwijs is het inzicht interessant dat positieve emoties leiden tot het (tijdelijk) meer openstaan. Leerlingen die openstaan, kunnen meer indrukken opdoen en beter verbanden tussen verschillende zaken zien. Uit het werk van Fredrickson komt naar voren dat positieve emoties ervoor zorgen dat mensen beter in staat zijn om hun perspectief te veranderen.

Een groot onderzoek, uitgevoerd door Seligman (2002, p.), laat zien dat mensen die voor het slapen gaan positieve gedachten hebben hoger scoren op een vragenlijst omtrent welbevinden en geluksgevoel. De positieve emoties stimuleren leidt tot meer openstaan en dus wordt het leren en de ontwikkeling bevordert. Deze positieve gedachten kunnen

bijdragen aan opbrengstgericht werken, het gaat hierbij om de meer cognitief georiënteerde leeropbrengsten als om de opbrengsten die het welbevinden van leerlingen betreffen schrijft Bakx (2015, p. 159-161)

De positieve emoties waar Bacx (2015, p. 160-165) over schrijft kunnen gestimuleerd worden. Hiervoor zijn oefeningen beschikbaar die relatief eenvoudig zijn en weinig tijd in hoeven te nemen. WWW-oefeningen zijn de oefeningen die Seligman gebruikt in zijn studies. De 'WWW' staat voor 'what went well?' Letterlijk vertaald: 'wat ging er goed?'. Deze www-oefeningen zijn gericht op leerlingen, zij moeten zich positief positioneren. Positief positioneren houdt in dat leerlingen vanuit een open en onderzoekende houding de leersituaties aanvielen. Het is belangrijk dat de www-oefeningen dagelijks aandacht krijgen. Er zijn vier categorieën van www-oefeningen.

- www-gesprekskring
- www-spelletjes
- www-schrijfoefeningen
- www-tekeningen

De www-oefeningen kunnen in allerlei vormen aangeboden worden. De www-gesprekskring kan in de ochtend gedaan worden, maar ook zeker aan het einde van de dag. Belangrijk is dat de www in de ik-vorm geformuleerd wordt. In de gesprekskring is het belangrijk dat elke leerling zijn www kan noemen. De www-oefeningen kunnen op allerlei manieren aangeboden worden, zolang de leerling zelf een www formuleert. De www-schrijfoefeningen kunnen ook door de leerkracht zelf vormgegeven worden, zolang de leerlingen maar een positief gevoel hebben. Dit geldt ook voor de www-tekeningen. Deze verwerkingsvorm is erg geschikt voor de lagere groepen.

INFORMEEL LEREN

De methode van Lemov (2015, p. 206-209) reikt meerdere factoren aan om het plezier in leren te kunnen vergroten. Tews, Michel, & Noe (2017) maakt onderscheid tussen vormen van leren. Het 'informeel leren' is één van de punten die besproken wordt. Plezier kan ook als recreatief worden ervaren en hoeft niet alleen taakgericht te zijn. Tews, Michel & Noe (2017, p. 46-55) schrijven: *'fun may help individuals to engage in informal learning because fun may increase the meaningfulness of informal learning'*. Daarmee zeggen ze dat plezier mensen kan helpen informeel te leren, doordat plezier de betekenis van informeel leren kan vergroten. *'Door de ontwikkeling van de hersenen te stimuleren bevorderen gevoelens van plezier de creativiteit. De creativiteit wordt op zijn beurt weer bevorderd door gevoelens van plezier. Door deze creativiteit te stimuleren kan plezier informeel leren bevorderen.'* (Panksepp, 1998, p. 91-98)

GOED-MODEL (OMDENKEN)

Het GOEd-model is ontwikkeld en dit kan er voor zorgen dat leerlingen doorzetters en vrolijker worden. Hierdoor kunnen de leeropbrengsten op school en de leeropbrengsten als sociale onderwijsopbrengsten verbeterd worden. Dit model is ontwikkeld als praktisch handvat om met leerlingen in gesprek te gaan over attributie en als middel om GOEd-lessen mee in te richten.

Het GOEd-model bevat de uitgangspunten van de attributietheorie en gaat uit van de sturende werking van opvattingen op gedrag. Het GOEd-model lijkt op het model van de onderliggende principes van de attributietheorie, met als verschil dat er een extra schakel in zit, namelijk 'emoties'. (Bakx, 2015, p. 188)

Opvattingen en ideeën die iemand ergens aan koppelt noemt men attributie. Attributie kan leiden tot bepaalde emoties of gevoelens. Deze emoties of emotionele staat bepalen hoe iemand ergens naar kijkt. Dit bepaalt welke acties hij wel of niet gaat ondernemen. Wanneer leerkrachten met deze principes gaan werken, kunnen de leerkrachten deze herkennen en kan er met leerlingen gewerkt worden aan opvattingen. Hierbij kunnen ze leren 'omdenken'. Leerlingen kunnen dan situaties in een positiever perspectief plaatsen. Hierdoor gaan ze zich prettiger voelen. Wanneer de school kiest om met dit model te gaan werken moet er worden gekeken naar de volgende punten:

- **Gebeurtenis:** er doet zich een gebeurtenis voor, die veelal cognitief of sociaal uitdagend is.
- **Opvattingen:** hoe de leerling iets voor zichzelf verklaart, ervaart of betekenis geeft.
- **Emotionele consequenties:** hoe voelt een leerling zich hierbij, in welke stemming komt hij hierdoor?
- **doen:** het uiteindelijke gedrag van de leerling.

Het GOEd-model kan in veel gevallen ingezet worden. Het kan ervoor zorgen dat een situatie die dreigt te escaleren omgezet kan worden in een 'morgen proberen we het opnieuw'-situatie. Daarbij is het 'omdenken' van de leerling(en) van cruciaal belang.

WERKPLEZIER

Wanneer kinderen ergens voor geboeid of geïnteresseerd in zijn zullen zij zich inzetten voor de taak en er ontstaat werkplezier. **Van Crombrugge (2012, p.)** beschrijft werkplezier als volgt:

'een betrokkenheid van het kind waarin het geboeid is door een opgave en plezier beleeft aan het aanpakken ervan. De kunst bestaat erin de focus van het kind te houden bij dit werkplezier. Zijn aandacht moet niet het resultaat betreffen – ook al zal dit bereikt moeten worden – maar wel het nastreven van het doel.'

Er wordt gezegd dat de betrokkenheid van een leerling van groot belang is. Men moet niet het plezier van de leerling uit het oog verliezen. De motivatie van leerlingen is erg belangrijk. Prestatiegerichtheid is prima, maar de leerkracht moet de leerlingen bemoedigen om te laten zien wat ze geleerd hebben, de focus ligt dus niet op het resultaat.

Volgens Van **Crombrugge (2012, p.)** ligt in het onderwijs de focus op het groepsgebeuren en de persoonlijke ontwikkelingen van de kinderen. *'Mensen zijn sociale wezens en hebben behoefte aan relaties en samenleven'*. Hierdoor kunnen zij zich ontwikkelen en plezier beleven: werkplezier.

EXTRINSIEKE & INTRINSIEKE MOTIVATIE

Leerlingen kunnen gemotiveerd zijn door leerkrachten, doordat zij bijvoorbeeld waardering of goedkeuring krijgen. Dit noemt men de extrinsieke motivatie, er is ook een intrinsieke motivator. Dat zijn de leerlingen zelf. Zij werken dan aan hun taak, omdat zij dat zelf willen.

De kinderen voelen zich gestuurd door zichzelf. Kinderen die sterk intrinsieke gemotiveerd zijn, schrijft Brouwers (2010, p. 160), 'vertonen alle kenmerken van wat Laevers betrokkenheid noemt. En die betrokkenheid is een belangrijke voorwaarde om ontwikkeling tot stand te brengen.' Niet alleen de leerkracht is belangrijk in het proces van intrinsieke motivatie. De leerling heeft hier natuurlijk ook een groot aandeel in. Leerkracht en leerling moeten er samen voor zorgen dat leerlingen van binnenuit gemotiveerd zijn. Hierbij zijn 'flexibel' georganiseerde speelwerktijden de activiteiten die de meeste kans hebben op een hoog betrokkenheidsgevoel. Doordat er veel ruimte is voor het 'proberen en kijken wat aanslaat', zoals Brouwers (2010, p. 468) dit benoemt. 'Hoe strakker de organisatie en hoe meer een leerkracht van tevoren wil vastleggen, hoe onwaarschijnlijker het is dat ze altijd precies in de betekenisvolle roos schiet.'

ONTWIKKELINGSLIJN LEERLINGEN & COMPETENTIE

De jongens van (groveweg) groep drie tot en met groep vijf zijn vaak bezig met activiteiten waarbij een competitief karakter naar voren komt. Dit is bij meisjes niet het geval schrijven Hooijmaaijers, Stokhof, & Verhulst (2012, p. 156). Jongens die ouder zijn, negen tot twaalfjarige leeftijd zijn nog steeds bezig met competitie. Zij zijn dan meer gericht op fysieke kracht. Dit komt naar voren in vriendschappen van jongens. Dit zien we niet terug bij meisjes van deze leeftijd. Kinderen die (ongeveer) vallen in de leeftijdscategorie negen tot twaalf zijn uitermate geschikt voor georganiseerde spellen zolang de regels maar helder zijn.

Spanning en verrassing zijn aspecten die bij het spelen van wedstrijdje en spelletjes naar voren kunnen komen. Doordat kinderen bepaalde dingen niet weten willen zij dit vanuit intrinsieke motivatie te weten komen, omdat ze nieuwsgierig zijn. Lemov (2015, p. 208) geeft het voorbeeld van een lerares die haar onderwerp van de lesstof 'verstopt' in een doos en de spanning opbouwt, totdat ze het voorwerp laat zien. Door deze manier van werken wordt het niveau van nieuwsgierigheid van de leerlingen verhoogd door de leerkracht. De leerlingen in deze situatie leren vanuit de intrinsieke motivatie. Peeters (2015, p. 32-33) schrijft:

'Nieuwsgierigheid vergroot iemands vaardigheid om te leren en nieuwe informatie vast te houden, dankzij belonings- en geheugengebieden in het brein. – Wanneer de nieuwsgierigheid geprikkeld wordt, lijken er veranderingen in het brein plaats te vinden die ons beter in staat stellen om te leren waar we nieuwsgierig naar zijn, maar ook het leren van bijkomende informatie op dat moment gepresenteerd wordt gaat beter. Nieuwsgierigheid bereidt het brein als het ware voor op het leren'

Dankzij deze informatie weten we nu dat nieuwsgierigheid ervoor zorgt dat leerlingen informatie beter kunnen onthouden. Leerlingen worden nieuwsgierig doordat zij een 'information gap', in het Nederlands: informatiekloof hebben. Dit betekent dat leerlingen een deel van de informatie niet weten en dat wel willen hebben. Het is de taak van de leerkracht om dit 'gat' precies van de juiste grootte te maken. Het moet niet een te groot gat zijn, want dan is de overstap te groot en dat kan demotiverend werken. Wanneer de overstap te klein is wordt er ook niet voldaan aan de opwekking van de mate van nieuwsgierigheid. Leerlingen weten eigenlijk al wat ze gaan leren en dat werkt ook niet motiverend. Er moet dus een balans worden gezocht in de grootte van de informatiekloof.

HOOFSTUK 3: PROBLEEMSTELLING

In dit hoofdstuk zal de vraag die centraal staat in dit onderzoek gepresenteerd worden. Daarnaast worden de verwachte opbrengsten en vervolgstappen besproken.

ONDERZOEKSVRAAG

In dit onderzoek staat er één vraag centraal: 'In welke mate zorgen de 'p-factor-activiteiten' beschreven volgens Lemov (2015, p. 206-209) voor meer plezier in het leren van de leerlingen van groep 4 van de school?' Deze vraag gaat over de p-factor-activiteiten die Lemov (2015, p. 206-209) beschreven heeft. Met de p-factor-activiteiten kan het plezier in leren bevorderd worden.

Gezien de omstandigheden is de onderzoeksvraag aangepast. De onderzoeksvraag is nu: 'Denken de leerlingen van groep 4 van de school het leren op school leuker te vinden als er wedstrijdje en spelletjes zoals Lemov (2015, p. 206-209) deze beschreven heeft gebruikt zouden worden? Het doel van dit onderzoek wordt het in kaart brengen van de gedachten van de leerlingen omtrent het plezier in leren en of dit bevordert kan worden door het spelen van wedstrijdje en spelletjes.

DEELVRAGEN

Bovenstaande onderzoeksvraag staat centraal in dit onderzoek. Deze vraag dient beantwoord te worden, volgens Van der Donk & van Lanen (2016, p. 123) met behulp van de onderstaande deelvragen:

- Wat zijn de p-factor-activiteiten die Lemov (2015, p. 206-209)) beschrijft?
- Wat wordt verstaan onder plezier in leren?
- Wat is het verschil tussen welbevinden en plezier en hoe kan dit gemeten worden?
- Denken de leerlingen beter in staat te zijn om te leren als er wedstrijdje en spelletjes zoals Lemov (2015, p. 206-209) beschreven heeft gespeeld worden?
- Denken de leerlingen meer in staat te zijn om te leren als er wedstrijdje en spelletjes zoals Lemov (2015, p. 206-209) beschreven heeft gespeeld worden?

Er is gekozen om als eerste de p-factor-activiteiten te beschrijven in het theoretisch kader. Hier draait uiteindelijk dit onderzoek om en dat hoort dus als eerste aan bod komen. Daarna is er gekozen om EGO te bespreken, omdat EGO naar welbevinden verwijst. Welbevinden ligt dicht tegen plezier aan en deze koppeling wordt in de volgende paragraaf besproken. Welbevinden en plezier kan pas tot stand komen wanneer er voldaan wordt aan de basisvoorwaarden en deze worden dus vervolgens besproken. Als de basisvoorwaarden vervuld worden kunnen positieve emoties ook (meer) plaatsvinden en dus ook gestimuleerd worden. Hierna komen er een aantal paragrafen aan bod die extra inzichten kunnen bieden wat betreft het plezier van leren bij de leerlingen. Er wordt gekeken naar soorten motivatie van leerlingen en afsluitend wordt er gekeken naar de natuurlijke behoeften naar wedstrijdje en spelletjes, ook wel competentie genoemd.

VERWERKING OPBRENGSTEN ONDERZOEK

Wanneer blijkt dat de techniek die Lemov (2015, p. 206-209) beschreven heeft daadwerkelijk leidt tot bevorderen van het plezier in leren bij de leerlingen zal in het hoofdstuk acht 'aanbevelingen' besproken worden hoe de school de techniek kan verwerken in hun

onderwijs om het plezier in het leren, en dus de leerresultaten hiermee kan bevorderen. Daarnaast zal er ook een aanbeveling volgen om de andere vier manieren om techniek 46 uit te voeren vorm te geven in de onderwijspraktijk. De manier waarop techniek 46 vorm gaat worden biedt meteen ook voor de collega's een handvat om dit zelf ook vorm te geven. Daarnaast opent dit onderzoek ook een gespreksonderwerp, dat niet dagelijks besproken wordt in de kantine onder de leerkrachten. Met dit onderzoek zal dit wel aan de orde komen en wellicht zullen leerkrachten het boek nog een keer lezen en de technieken inzetten in hun onderwijspraktijk.

AFBAKENING ONDERWERP

Er is bewust gekozen om één techniek uit te kiezen uit het boek te kiezen die de school aangeboden heeft aan de leerkrachten. Wanneer er gekozen was om alle, of meerdere technieken te onderzoeken kan er niet worden voldaan aan de diepgang die recht doet aan dit boek. Techniek 46 die Lemov (2015, p. 206-209) beschreven heeft gaat over vijf manieren om meer plezier in het leren van de leerlingen te bevorderen. Er is gekozen voor de techniek 'wedstrijdjes en spelletjes', omdat dit op het moment niet of nauwelijks gebruikt worden. Daarnaast zijn de andere erg technieken subjectief en hierdoor moeilijk te meten.

HYPOTHESE

Het is de verwachting dat de wedstrijdjes en spelletjes die Lemov (2015, p. 206-209) beschreven heeft meer plezier in het leren zullen brengen. De leerlingen zullen het leren met meer plezier ervaren en hierdoor meer gemotiveerd raken om te leren. Daardoor zullen zij een groter gevoel van welbevinden gaan ervaren. Doordat de wedstrijdjes en spelletjes door de leerlingen als leuk worden ervaren wordt er ook verwacht dat de leerlingen een hogere betrokkenheid zullen hebben tijdens de les.

Brouwers (2010, p. 54) schrijft over het actieve aandeel van leerlingen: 'Vygotsky geloofde, evenals Piaget, dat kinderen niet passief opnemen wat hun wordt aangeboden, maar een actief aandeel hebben in het construeren van hun eigen kennis en inzichten.' Met dit gedachtengoed wil Brouwers aangeven dat leerlingen ook een actief aandeel hebben in hun leerproces en daarbij helpt het als de doorleefde sociaal-culturele context benutten als betekenisverlener. Mijn verwachting is dat de leerlingen hogere leerresultaten zullen hebben wanneer zij actief aandeel deelnemen in hun leerproces. Dit wordt niet gemeten in het onderzoek, maar er wordt hier wel naar gekeken door de groepsleerkracht. Het actieve aandeel van de leerlingen kan worden gezien als het bewegen, tijdens de wedstrijden en spelletjes, maar ook allemaal iets mogen 'bepalen' in hun leerproces. Dit kan zowel maken als reproduceren zijn.

PROBLEEMSTELLING BESPROKEN MET DIRECTRICE, LEERKRACHT

Nadat de probleemstelling met mijn stagebegeleider besproken is wordt er aangegeven wat dit voor de praktijk gaat betekenen. Zij geeft aan dit een interessant onderwerp te vinden en akkoord te zijn met de plannen. De directrice van de school geeft ook aan het een interessant onderwerp te vinden. Ze kijkt uit naar de resultaten van het onderzoek. Er is gevraagd of een presentatie kan plaatsvinden na afronding van het onderzoek. Ze geeft ook aan graag het document te willen ontvangen.

HOOFDSTUK 4: ONDERZOEKSAANPAK

De p-factor-activiteiten die Lemov (2015. p. 206-209) omschreven heeft zullen onderzocht worden onder de leerlingen van groep 4A op de school. Wegens de omstandigheden kan ik niet de activiteiten uitvoeren in mijn groep noch de controlegroep. De hoofdvraag is hierdoor veranderd naar: 'Denken de leerlingen dat de 'p-factor-activiteiten' beschreven volgens Lemov (2015. p. 206-209) voor meer plezier in het leren van de leerlingen van groep 4 van de school kunnen zorgen?'

Het originele onderzoekinstrument, de enquête, waar de Leuvense Welbevindenschaal (LWS) aan ten grondslag ligt is veranderd naar een digitale enquête die ouders in kunnen vullen met hun kind. Groep vier vervult de rol van onderzoeksgroep, waarbij er beoogt wordt alle leerlingen te laten reageren op de enquête, maar gezien de situatie is dit niet een realistische verwachting. Er wordt gekeken naar alle verkregen resultaten.

METHODE VAN DATAVERZAMELING

De enquête die opgesteld is zou onder de leerlingen van groep 4 afgenomen worden voorafgaand aan het spelen van wedstrijdje en spelletjes en driemaal direct na afloop van het spelen van verschillende wedstrijdje en spelletjes. Beide groepen drie zouden de functie van controlegroep dragen en daar zou de enquête op dezelfde momenten als in groep vier afgenomen worden.

Wegens de omstandigheden kan er niet fysiek een enquête worden afgenomen. De enquête is veranderd van een fysieke naar digitale vorm. Daardoor moeten de ouders/verzorgers van de leerlingen de enquête met hun kind invullen. De leerlingen van mijn klas zijn nog niet in staat om de zinnen van de enquête zelfstandig te kunnen lezen. Er is een brief gestuurd naar de ouders met de digitale enquête. Zij moeten de enquête voorlezen aan hun kinderen en de antwoorden invullen. Ik heb de enquête zo eenvoudig mogelijk gehouden, zodat de ouders zo min mogelijk belast worden. Met de enquête kan er antwoord verkregen worden op de deelvragen die reeds nog niet beantwoord zijn. Er wordt onder andere gevraagd naar hoe de leerlingen denken over wedstrijdje en spelletjes.

VALIDITEIT, BETROUWBAARHEID & KWALITEIT

Doordat de vragen van de enquête kort zijn meet het instrument het gedachtengoed van de leerlingen. De enquête zou moeten meten hoe de leerlingen denken over wedstrijdje en spelletjes in de klas. De vragen mogen niet te ingewikkeld zijn, want dan is het de verwachting dat de leerlingen het niet zullen begrijpen. De leerlingen worden niet beïnvloed door andere leerlingen uit hun klas of de leerkracht. Doordat er geen druk vanuit een leerkracht of andere leerlingen uitgeoefend wordt is de betrouwbaarheid gewaarborgd. De variabelen worden uitgesloten doordat er op dit moment geen wedstrijdje en spelletjes worden aangeboden vanuit de school.

In dit onderzoek wordt er onderzocht of de p-factor-activiteiten invloed hebben op het plezier in leren van de leerlingen. Door dit plezier te meten met de enquête komt er duidelijkheid in de mate van welbevinden. Hiermee wordt geprobeerd aan te tonen in welke mate de leerlingen welbevinden tijdens het spelen van wedstrijdje en spelletjes. Dit geheel maakt dat het een onderzoek met kwalitatief karakter is.

ANALYSE VAN DE DATA

De data die uit de enquêtes van de verschillende leerlingen komt wordt vergeleken met elkaar. Hierdoor krijgen wij inzicht in hoeveel procent van de leerlingen voor een bepaald antwoord gekozen heeft. De data zal in tabellen overzichtelijk worden aangegeven. Er wordt gekeken naar de vraag: Zien wij ook verschillen in de resultaten ten opzichte van de controlegroep en ten opzichte van de nulmeting? Op basis van deze resultaten zouden de conclusies getrokken worden.

Doordat de omstandigheden veranderd zijn wordt er geen gebruik gemaakt van de controlegroep. Daarnaast hebben de leerlingen de enquête eenmalig ingevuld, omdat de onderzoeksvraag veranderd is. Er kan niet meer uit worden gegaan van een volledige responsie van de leerlingen. Niet alle leerlingen van groep vier hebben geantwoord en dat ligt buiten de invloedssfeer. De groep respondenten (leerlingen die wel gereageerd hebben) wordt gezien als de volledige groep voor dit onderzoek.

ETHISCHE KWESTIES

Wegens de omstandigheden is er gekozen om de enquête digitaal aan te bieden. De enquête is bondig en gemakkelijk om in te vullen. Er is rekening gehouden met de digitale vaardigheden en mogelijkheden van de betrokkenen. De enquête is op elk digitaal apparaat te openen zolang er toegang is tot het internet. Ik begrijp dat ouders misschien opkijken van de vragen die gesteld worden in de enquête. Daarom is er ook een begeleidende tekst voor de ouders in de enquête waarin ik het belang van het onderzoek aangeef. Het uiteindelijke doel is natuurlijk de leerlingen zo optimaal te laten ontwikkelen.

KANTTEKENING

De Leuvense Welbevindenschaal (LWS) heeft een aantal observatiepunten. Daar worden termen genoemd waarvan de inhoud niet meteen duidelijk is. Deze zijn hieronder verder toegelicht volgens Kernerman Nederlands Leerderswoordenboek (2014):

- **Gelukkig** – Met een gevoel van grote blijheid en harmonie
- **Geniet** – (iets) erg aangenaam vinden
- **Spontaan** - als je iets meteen, zonder lang nadenken zegt of doet, of als iets daar blijk van geeft
- **Rust** – Toestand van ontspanning
- **Zelfvertrouwen** – Het vertrouwen van een persoon in zichzelf in dat wat hij of zij kan of hoe diegene is.

De LWS is omgezet naar stellingen die leerlingen kunnen scoren. Daarbij is het observatiepunt 'zichzelf zijn' weggelaten, omdat kinderen van deze leeftijd hun identiteit nog volop aan het ontwikkelen zijn en dus niet weten wat hun identiteit exact is. Ze zijn nog niet vaardig genoeg om dit te kunnen inschatten en dus is de vraag ook niet van belang. Daarnaast zijn de stellingen anders verwoord, zodat ze meer aansluiten op het niveau van de leerlingen.

De observatiepunten zijn omgezet in stellingen, omdat de leerkracht niet volledig in staat is om het welzijn van leerlingen te beoordelen. Dit komt door de aanname dat leerlingen met hun gedrag kunnen laten zien dat zij welbevinden, maar dit kan geheel anders zijn dan het gedrag van de leerling dat de leerkracht observeert.

AANNAMES

In dit paragraaf is te lezen vanuit welke drie aannames ik werk in dit onderzoek.

1. Als leerlingen niet welbevinden kunnen zij ook niet plezier hebben. Zij kunnen dan ook niet plezier hebben in het leren op school. De mate van plezier in leren van leerlingen is dus sterk afhankelijk van de mate van welbevinden van de leerlingen.
2. In dit onderzoek wordt er van uit gegaan dat de leerlingen een goede thuissituatie hebben en dat de omgeving leefbaar is. De omgeving is dus niet een belemmering om geluk te ervaren op school.
3. Als de leerkracht een aspect van de vijf p-factor-activiteiten uitvoert zal de mate waarin de leerlingen plezier hebben tijdens het leren stijgen en dus ook de mate waarin de leerlingen welbevinden.

HOOFDSTUK 5: ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk is te lezen op welke wijze de onderzoeksresultaten geanalyseerd zijn en worden de onderzoeksresultaten besproken.

RESULTATEN DIGITALE ENQUÊTE

Op één vraag na kunnen alle vragen die gesteld zijn in de enquête beantwoord worden met een vijfpuntenschaal. Er staan stellingen in de enquête en de leerlingen mogen hierop reageren. Eén betekent 'ja' en vijf betekent 'nee'. De enquête is verstuurd naar alle ouders/verzorgers van de leerlingen uit de groep. Er zijn van de 31 leerlingen 17 respondenten. Bovenaan de tabel is de vraag die gesteld is aan de leerlingen aangegeven.

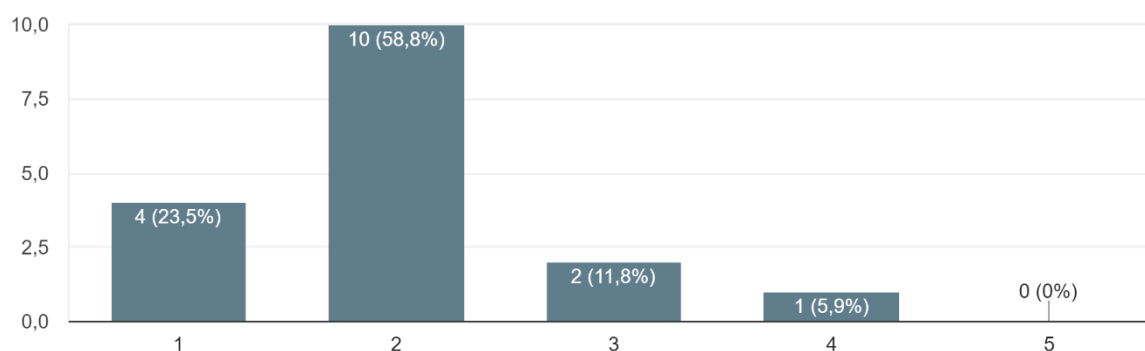
Doordat de enquête van een fysieke vorm naar een digitale vorm is veranderd is de manier van dataverzameling veranderd. Hierdoor zijn ook de vragen van de enquête veranderd in stellingen die de respondenten kunnen scoren.

WEDSTRIJDJES EN SPELLETJES ZIJN LEUK

Bijna een kwart van de respondenten geeft aan wedstrijdjjes en spelletjes leuk te vinden. Veruit de grootste groep van de respondenten heeft gekozen voor de tweede optie. De respondenten zijn het grotendeels eens met de stelling. Er is een kleine groep respondenten die voor de middelste optie heeft gekozen. Zij geven aan dat ze wedstrijdjjes en spelletjes deels wel en deels niet leuk vinden. Er is ook één respondent die voor de vierde optie gekozen heeft. De respondent geeft aan het grotendeels niet eens te zijn met de stelling.

Wat vindt jij van wedstrijdjjes en spelletjes?

17 antwoorden

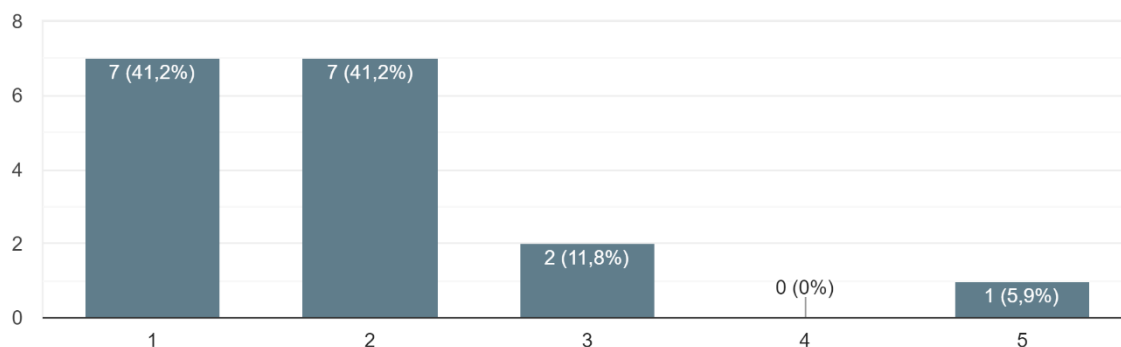

ONTSPANNING BIJ WEDSTRIJDJES EN SPELLETJES

Meer dan 40 procent van de respondenten geeft aan het volledig eens te zijn met de stelling. Zij zijn ontspannen als ze wedstrijdjjes en spelletjes spelen. Daarnaast is er een vergelijkbare groep die voor de tweede optie gekozen heeft en aangeeft het grotendeels eens te zijn met de stelling. Er zijn ook twee leerlingen die aangeven dat zij het deels eens en deels oneens zijn met de stelling. Als laatst is er één leerling die aangeeft niet eens te zijn met de stelling. De respondent geeft aan niet ontspannen te zijn tijdens het spelen van wedstrijdjjes en spelletjes.

Ben je ontspannen als je wedstrijdjes en spelletjes speelt?

17 antwoorden

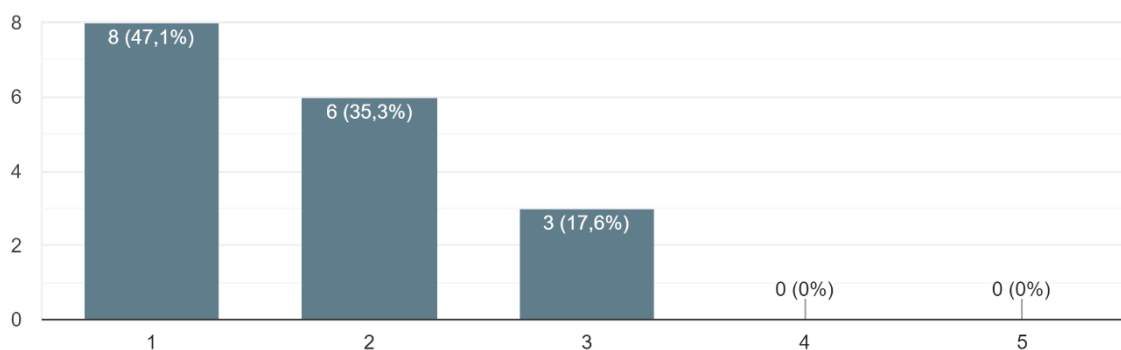

LEREN IS LEUKER MET WEDSTRIJDJES EN SPELLETJES

Nagenoeg de helft van de respondenten geeft aan leren leuker te vinden als er wedstrijdjes en spelletjes gespeeld zouden worden in de klas. Ongeveer een derde van de respondenten heeft voor de tweede optie gekozen en geeft daarmee aan het grotendeels helemaal eens te zijn met de stelling. Drie respondenten geven aan het deels eens en deels oneens te zijn met de stelling.

Zou je leren leuker vinden als we wedstrijdjes en spelletjes zouden spelen in de klas?

17 antwoorden

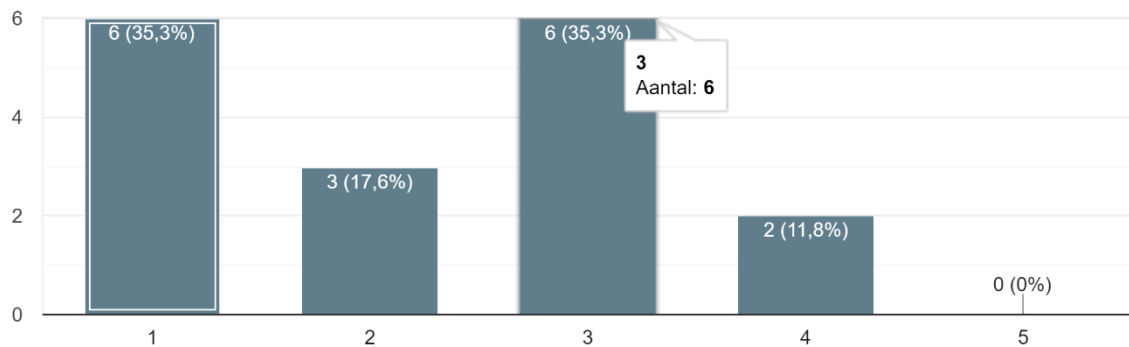

BETER LEREN VAN WEDSTRIJDJES EN SPELLETJES

Er is ongeveer een derde van de respondenten die aangeeft het eens te zijn met de stelling. Ook is er ongeveer een derde deel van de respondenten dat aangeeft het deel eens en deels oneens is met de stelling. Er zijn drie respondenten die aangeven het grotendeels eens te zijn met de stelling en er zijn twee respondenten die aangeven het grotendeels oneens te zijn met de stelling.

Denk je dat je beter leert van wedstrijdjjes en spelletjes spelen?

17 antwoorden

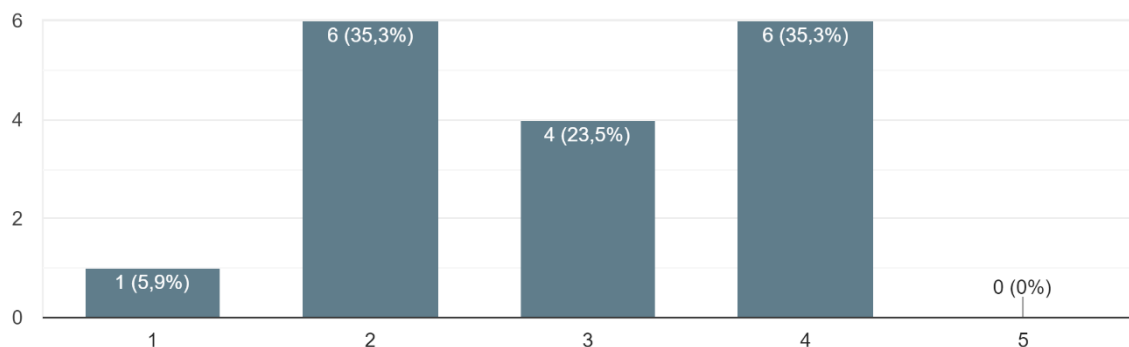

MEER LEREN DOOR WEDSTRIJDJES EN SPELLETJES

Er is één respondent die aangeeft volledig eens te zijn met de stelling. Er is ongeveer een derde deel van de respondenten dat aangeeft het voor het grootste deel eens is met de stelling. Ook is er ongeveer een derde deel van de respondenten dat aangeeft het voor het grootste deel oneens is met de stelling. Bijna een kwart van de respondenten geeft aan dat het deels een en deels oneens is met de stelling.

Denk je dat je meer leert van wedstrijdjjes en spelletjes spelen?

17 antwoorden

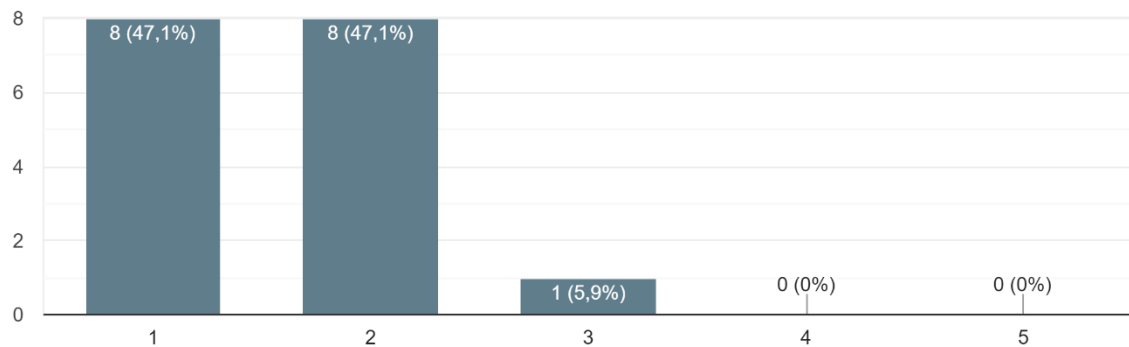

MEER PLEZIER IN LEREN MET WEDSTRIJDJES EN SPELLETJES

Op één na geven alle respondenten aan het grotendeels of helemaal eens te zijn met de stelling. Zij geven aan dat zij meer plezier zouden hebben om te leren als we wedstrijdjjes en spelletjes zouden spelen. Er is één respondent die aangeeft het deels eens en deels oneens is met de stelling.

Heb je meer plezier om te leren als we wedstrijdjjes en spelletjes zouden spelen?

17 antwoorden

DIT WIL IK NOG VERTELLEN

Aan het einde van de enquête is er ruimte om nog iets op te merken naar aanleiding van de enquête. Er zijn twee respondenten die aangeven spelletjes leuk te vinden. Er is ook één respondent die aangeeft wedstrijdjjes leuker te vinden dan spelletjes. De respondent geeft aan dat de spelletjes over tafels gaan en deze worden als moeilijk ervaren. Een andere respondent vond het moeilijk om de enquête in te vullen, want spelletjes worden als leuk ervaren, maar spelletjes worden niet als leuk ervaren.

HOOFDSTUK 6: CONCLUSIE

In dit hoofdstuk wordt de hypothese ontkracht en er worden conclusies besproken die naar aanleiding van de onderzoeksresultaten gemaakt zijn. Ten derde wordt de onderzoeksvraag beantwoordt.

BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAAG

Tijdens dit onderzoek draait het om één vraag, de onderzoeksvraag: 'Denken de leerlingen van groep 4 van de school het leren op school leuker te vinden als er wedstrijdjjes en spelletjes zoals Lemov (2015, p. 206-209) deze beschreven heeft gebruikt zouden worden?'. Grofweg de helft van de leerlingen uit groep 4A heeft gereageerd op de enquête en deze groep wordt representatief gehouden voor de gehele groep. Er wordt verwacht dat de groep die gereageerd heeft representatief gehouden kan worden voor de onderzoeksresultaten, maar dit kan niet met zekerheid gezegd worden. De respondenten geven aan dat meer dan 80 procent het volledig of grotendeels eens is met de stelling. Er wordt dus geconcludeerd dat driekwart van de respondenten het leren op school leuker denkt te vinden als er wedstrijdjjes en spelletjes gespeeld worden.

ALGEMENE CONCLUSIE

Vanuit de LWS is een enquête voor de leerlingen uit groep 4A gekomen, en deze is door de omstandigheden veranderd naar een digitale enquête. Ongeveer de helft van de leerlingen van groep 4A heeft deze ingevuld. Grofweg de helft van de respondenten geeft aan te denken dat zij beter in staat te zijn om te leren als zij wedstrijdjjes en spelletjes spelen. Er is ook een derde deel van de respondenten dat deels eens en deel oneens is met de stelling.

Uit de onderzoeksresultaten komt naar voren dat een derde deel van de respondenten aangeeft het grotendeels eens te zijn met de stelling dat zij meer in staat zijn om te leren als er wedstrijdjjes en spelletjes gespeeld worden in de klas. Er is ook een derde van de respondenten die het grotendeels oneens is met de stelling. Ongeveer een kwart van de respondenten geeft aan het deels eens en deels oneens te zijn met de stelling. De inhoud en uitvoering van de wedstrijdjjes en spelletjes beïnvloeden de mate van plezier hebben in leren. Respondent geven aan dat zij de tafels lastig vinden en daardoor de spelletjes niet leuk vinden.

HYPOTHESE

De hypothese die opgesteld is voordat de omstandigheden drastisch veranderd zijn sloot aan op de oorspronkelijke onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag is veranderd en de hypothese sluit dus niet meer goed genoeg aan op de huidige onderzoeksvraag. De hypothese is hierdoor ook ontkracht. De vragen rondom het effect van de activiteiten die gepland stonden blijven voor nu dus onbeantwoord. Er zijn respondenten die aangeven dat zij denken het leren leuker te vinden als we wedstrijdjjes en spelletjes zouden gebruiken in de klas. Op één respondent na denken alle respondenten dit grotendeels of volledig. Er zijn ook negen respondenten die aangeven te denken dat zij beter leren als zij wedstrijdjjes en spelletjes spelen.

HOOFDSTUK 7: DISCUSSIE

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de onderzoeksresultaten geïnterpreteerd.

VALIDITEIT

In eerste instantie is de validiteit van dit onderzoek niet juist. Dat kwam door de omstandigheden en daardoor is de onderzoeksvraag veranderd. Hierdoor werd het onderzoek meer valide.

Ten eerste had de eerste vraag van de enquête verandert moeten worden. De vraag had moeten veranderd worden van 'Wat vind jij van wedstrijdjjes en spelletjes?' naar 'Vind jij wedstrijdjjes en spelletjes leuk?'. Daarnaast ontbreekt er een legenda voor de puntenschaal waarop de respondenten de enquête konden invullen. Ook had er eigenlijk een definitie van wedstrijdjjes en spelletjes moeten zijn, zodat het voor de respondenten duidelijk was wat hier exact mee bedoeld werd. Er zijn zeventien respondenten geweest. Dit is iets meer dan de helft van groep 4A. Het is jammer dat er niet een volledig beeld van de resultaten van de enquête is. Dit had de mate van validiteit van het onderzoek positief beïnvloed.

INTERPRETATIE ONDERZOEKSRESULTATEN

Nagenoeg alle respondenten geven aan dat zij wedstrijdjjes en spelletjes leuk vinden om te spelen. Vanuit hier concludeer ik dat dit waarschijnlijk ook voor de rest van de klasgenoten geldt die geen responsie hebben gegeven. Dit geldt ook voor de grote groep respondenten die zich ontspannen voelt tijdens het spelen van wedstrijdjjes en spelletjes. De grootste respondenten geeft ook aan het leren leuker te vinden als er wedstrijdjjes en spelletjes gespeeld zouden worden in de klas. Er wordt verwacht dat de groep respondenten representatief is voor de gehele groep 4A. De onderzoeksresultaten laten wel zien dat de respondenten nog wel twijfelen of zij beter leren van wedstrijdjjes en spelletjes. Meer leren van wedstrijdjjes en spelletjes wordt nog sterker betwijfeld. Er wordt gedacht dat er meer motivatie is, maar of de respondenten beter en meer kunnen leren als er wedstrijdjjes en spelletjes gespeeld zouden worden blijft de vraag. Dit is meteen ook meteen de suggestie voor vervolgonderzoek. Zullen de wedstrijdjjes en spelletjes die Lemov (2015, p. 206-209) beschreven heeft zorgen voor hogere leerresultaten.

DISCUSSIEPUNTEN

Er moet natuurlijk wel rekening gehouden worden met het feit dat er niet de hele dag wedstrijdjjes en spelletjes gespeeld kunnen worden in de klas. Er moet een balans gevonden worden tussen het spelen van wedstrijdjjes en spelletjes en de andere bezigheden in en rondom de klas. Voor een vervolgonderzoek wordt voorgesteld om te kijken naar waar deze balans ligt. Respondenten geven zelf ook al aan dat zij betwijfelen of zij meer en beter leren door het spelen van wedstrijdjjes en spelletjes.

Respondenten geven aan dat zij wedstrijdjjes niet leuk vinden. Dit kwam doordat de wedstrijdjjes die gespeeld zijn over de tafels gingen en de respondent vertelt deze lastig te vinden. Het onderwerp van de wedstrijdjjes en spelletjes die gespeeld worden dus van belang. In vervolgonderzoek wordt geadviseerd te onderzoeken naar welke wedstrijdjjes en spelletjes geadviseerd kunnen worden om het beoogde doel te kunnen halen. Het beoogde doel is natuurlijk meer plezier in het leren door wedstrijdjjes en spelletjes te gebruiken.

HOOFDSTUK 8: AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen naar aanleiding van dit onderzoek beschreven.

WEDSTRIJDJES EN SPELLETJES GEBRUIKEN

Meer dan 80 procent van de respondenten geeft aan te denken meer plezier te ervaren tijdens het leren. Daarom wordt er aanbevolen om de wedstrijdjjes en spelletjes te implementeren in de huidige onderwijspraktijk. Er wordt aangeraden om een balans te zoeken naar hoe vaak en op welke momenten er wedstrijdjjes en spelletjes gespeeld (kunnen) worden. Daarbij moet er oog zijn voor de visie van de school én de leerkrachten, omdat het de werkwijze van de leerkrachten en school in grote mate kan beïnvloeden.

Er wordt ook aanbevolen om een lijst op te stellen met allerlei ideeën voor wedstrijdjjes en spelletjes die gespeeld kunnen worden in de onderwijspraktijk, zodat de leerkracht de wedstrijdjjes en spelletjes gemakkelijk in de onderwijspraktijk kunnen gebruiken. De lijst moet gebruiksvriendelijk zijn voor de leerkracht en gemakkelijk aan te passen zijn voor verschillende lesonderwerpen. De focus moet eerst liggen bij de kernvakken rekenen, taal en spelling.

GELE TEKSTMARKERINGEN

Er zijn in dit document een aantal bronnen geel gemarkeerd. Wegens de coronacrisis kan ik deze bronnen niet in orde maken, want de boeken heb ik van de hogeschool geleend en daar heb ik op dit moment geen toegang toe. De bronnen missen in hoofdstuk literatuuronderzoek en bibliografie het paginanummer. Daarom zijn deze bronnen geel gemarkeerd. Het betreft de volgende drie bronnen:

Laevers & Dupondt (2006, p.)

Van Crombrugge (2012, p.)

Seligman (2002, p.)

LITERATUURLIJST

- Bakx, A. (2015). *De pedagogisch sensitieve leraar*. Bussum: Coutinho.
- Bembi. (2019). *Wat is spontaan en hoe wordt u spontaan?* Opgeroepen op 12 11, 2019, van mens-en-samenleving: <https://mens-en-samenleving.infonu.nl/diversen/139994-wat-is-spontaan-en-hoe-wordt-u-spontaan.html>
- Brouwers, H. (2010). *Kiezen voor het jonge kind*. Bussum: Coutinho.
- Expertisecentrum ErvaringsGericht Onderwijs. (2019). *Welbevinden*. Opgeroepen op 12 5, 2019, van <http://expertisecentrum.cego.be/welbevinden/>
- Hersenstichting. (2019). *Ontspanning*. Opgeroepen op 12 11, 2019, van <https://www.hersenstichting.nl/alles-over-hersenen/de-hersenen/gezonde-hersenen/ontspanning1/ontspanning>
- Hooijmaaijers, T., Stokhof, T., & Verhulst, F. (2012). *Ontwikkelingspsychologie voor leerkrachten basisonderwijs* (2 ed.). Assen: Van Gorcum.
- Hulshof, C. (2014, juli). *Humor in de klas: een serieuze zaak*. Opgeroepen op 12 6, 2019, van <https://wij-leren.nl/humor-in-de-klas.php>
- Kernerman Nederlands Leerderswoordenboek. (2014). *Vitaliteit*. Opgeroepen op 12 11, 2019, van <https://www.woorden.org/woord/vitaliteit>
- Kernerman Nederlands Leerderswoorenboek. (2014). *Openheid*. Opgehaald van <https://www.woorden.org/woord/openheid>
- Kerpel, A. (2014). *Ervaringsgericht onderwijs*. Opgeroepen op 12 2, 2019, van [wij-leren.nl: https://wij-leren.nl/ervaringsgericht-onderwijs.php](https://wij-leren.nl/ervaringsgericht-onderwijs.php)
- Laevers, F., & Dupondt, L. (2006). *Ervaringsgericht werken met kleuters in het basisonderwijs*. Leuven: CEGO Publishers.
- Lemov, D. (2015). *Teach like a champion* (9 ed.). Rotterdam: Ced-Groep.
- Lemov, D. (2016). *Teach like a champion 2.0*. Rotterdam: CED-Groep.
- Melisse, R. (2010). Activerende didactiek: meerwaarde voor leerlingn en leraar. *De effectieve leraar*(14), 18-21.
- Meulenberg, R. (2019). *Pleasegedrag en anderen naar de zin maken*. Opgehaald van [ruudmeulenberg.nl: https://ruudmeulenberg.nl/stress/pleasegedrag/](https://ruudmeulenberg.nl/stress/pleasegedrag/)
- Panksepp, J. (1998). Attention deficit hyperactivity disorders, psychostimulants, and intolerance of childhood playfullness: A tragedy in the making? *Current Directions of Psychological Science*(7), 91-98.
- Peeters, M. (2015). Nieuwsgierigheid - Hoe worden leerlingen nieuwsgierig? *Jeugd in School en Wereld*, 32-35. Opgehaald van <https://talentstimuleren.nl/?file=3799&m=1435039381&action=file.download>

- Seligman, M. (2002). *Gelukkig zijn kun je leren*. Houten: Unieboek Het Spectrum.
- Stevens, L. (2004). *Zin in school*. Utrecht: EDG Thuiswinkel.
- Stevens, L., Beekers, P., Evers, M., Wentzel, M., & van Werkhoven, W. (2005). *Zin in school* (3 ed.). (L. Stevens, Red.) Meppel: Giethoorn ten Brink.
- Tews, M., Jackson, K., Ramsay, C., & Michel, J. (2015). Fun in the college classroom: Examining its nature and relationship with student engagement. *College Teaching*(63), 16-26. Opgeroepen op 12 1, 2019, van <https://www-1sciencedirect-com-1osxqdf0w02da.access.nhlstenden.com/science/article/pii/S0001879116300720>
- Tews, M., Michel, J., & Noe, R. (2017). Does fun promote learning? The relationship between fun in the workplace and informal learning. *Journal of Vocational Behaviour*(98), 46-55.
- Van Crombrugge, H. (2012). Product, proces ... of gewoon plezier. *Tussen-in*.
- Van der Donk, C., & van Lanen, B. (2016). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.
- van Geel, V. (2012). *De orde in orde - Het voorkomen en oplossen van ordeproblemen*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Veenhoven, R. (2016). Wat heet 'geluk'? *M&C Quarterly: Manegement & Consulting: Platform voor organisatieprofessionals*(2), 18-23.
- wij-leren.nl. (2019). *Welbevinden*. Opgeroepen op 12 5, 2019, van <https://wij-leren.nl/welbevinden.php>

BIJLAGE

Bijlage 1: Onderzoeksinstrument – Enquête leerling (origineel)

Bijlage 2: Onderzoeksinstrument – Enquête leerlingen / ouders (digitaal)

Bijlage 3: Onderzoekslogboek

BIJLAGE 1: ONDERZOEKSINSTRUMENT – ENQUÊTE LEERLING (ORIGINEEL)

Naam: _____ Groep: 4 A / B Datum: _____ Score: ____ Gem. Score: ____

Helemaal niet

Vaak niet

Soms wel,
soms niet

Vaak wel

Altijd

Ik ben gelukkig

Ik geniet

Ik ben ontspannen

Ik ben spontaan

Ik kan omgaan met niet prettige ervaringen

Ik heb zelfvertrouwen

- **Gelukkig** – Met een gevoel van grote blijheid en harmonie
- **Geniet** – (iets) erg aangenaam vinden
- **Spontaan** - als je iets meteen, zonder lang nadenken zegt of doet, of als iets daar blijk van geeft
- **Rust** – Toestand van ontspanning
- **Zelfvertrouwen** – Het vertrouwen van een persoon in zichzelf in dat wat hij of zij kan of hoe diegene is.

Afstudeeronderzoek Plezier in leren

Beste ouders/verzorgers,

Bedankt dat u de tijd neemt om deze enquête met uw kind in te vullen. Voor mijn afstudeeronderzoek ben ik een onderzoek gestart. Het onderzoek gaat over plezier in leren en hoe ik dit kan bevorderen door wedstrijd- en spelelementen in te voeren in het huidige onderwijs. Denk bijvoorbeeld aan een leuk spel dat over rekensommen gaat of een wedstrijd over de spellingsregels. Dit natuurlijk om de ontwikkeling van uw kind zo optimaal mogelijk te maken. Ik vraag u om de vragen van de enquête voor te lezen aan uw kind. Daarnaast heb ik een kort verhaaltje voor uw kind geschreven. Dat staat hieronder. Het zou fijn zijn als u dat voorafgaand aan de enquête kunt voorlezen aan uw kind.

Hoi, dit is een onderzoekje dat meester Jeroen doet. Ik heb jouw hulp nodig. Ik heb een paar vragen voor je. Ik denk dat jij die heel goed kan beantwoorden. De vragen gaan over wedstrijdjes en spelletjes. Ik bedoel niet de wedstrijdjes en spelletjes in de gymzaal of op het schoolplein. Ik bedoel wedstrijdjes en spelletjes in de klas. Bijvoorbeeld het spelletje met het kleine balletje in de klas als we de keersommen oefenen of het tafel-joggen op het digibord. Succes met het invullen en tot snel!

Groetjes van meester Jeroen

***Vereist**

1. Wat vindt jij van wedstrijdjes en spelletjes? *

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5	
Leuk	☐	☐	☐	☐	☐	Niet leuk

2. Ben je ontspannen als je wedstrijdjes en spelletjes speelt? *

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5	
Ja	☐	☐	☐	☐	☐	Nee

3. Zou je leren leuker vinden als we wedstrijdjes en spelletjes zouden spelen in de klas? *

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5	
Ja	☐	☐	☐	☐	☐	Nee

4. Denk je dat je beter leert van wedstrijdjes en spelletjes spelen? *

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5	
Ja	☐	☐	☐	☐	☐	Nee

5. Denk je dat je meer leert van wedstrijdjes en spelletjes spelen? *

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5	
Ja	☐	☐	☐	☐	☐	Nee

6. Heb je meer plezier om te leren als we wedstrijdjes en spelletjes zouden spelen? *

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5	
Ja	☐	☐	☐	☐	☐	Nee

7. Na het beantwoorden van de vragen wil ik dit nog vertellen

8. Bedankt voor het invullen van de enquête! Laat je nog even je naam achter? *

Deze content is niet gemaakt of goedgekeurd door Google.

Google Formulier

Week	Activiteit
47	College E. Tjepkema – onderzoek Bezoek L. Verhaag Pauze scriptie College - Onderzoeksvraag mag aangepast worden - Onderzoeklogboek dient bijgehouden te worden Bezoek L. Verhaag - Onderzoeksonderwerp vastgesteld in een gesprek met de directrice van mijn stageschool. Pauze scriptie - Wegens snel teruglopen van de gezondheid van mijn oma heb ik het onderzoek gepauzeerd.
48	Bezoek J. Kuipers Contact E. Tjepkema Theoretisch kader Contact A. Knuver Bezoek Joanneke Kuipers - Onderzoeksvraag aangescherpt Contact Eabele Tjepkema - Contact over de bronvermelding van tabellen en grafieken via APA. Theoretisch kader - Zoeken naar literatuur in de databank - Verwerken van literatuur Contact A. Knuver - Tijdens het zoeken naar literatuur ben ik een artikel tegengekomen die erg geschikt lijkt voor het onderzoek, alleen deze kan niet geopend worden en dus heb ik Knuver benaderd om dit artikel alsnog in handen te kunnen krijgen.
49	Theoretisch kader Theoretisch kader - Zoeken naar literatuur in de databank - Verwerken van literatuur
50	Aanpassing opmaak Theoretisch kader Aanpassing opmaak - De opmaak is aangepast en het voorblad is toegevoegd. Hoofdstukindeling toegevoegd. Theoretisch kader - Zoeken naar literatuur in de databank - Verwerken van literatuur
51	Aanpassing hoofdstukindeling Theoretisch kader Aanpassing hoofdstukindeling - Begrippenlijst toegevoegd, afkortingenlijst toegevoegd, figuren en tabellenlijst toegevoegd. Theoretisch kader - Zoeken naar literatuur in de databank - Verwerken van literatuur
52	Probleemanalyse

	Probleemanalyse
	- Probleemanalyse geschreven
1	Onderzoeksaanpak formuleren
	Beoordelingscriteria doornemen
	Onderzoeksaanpak formuleren
	- Onderzoeksaanpak geformuleerd
	Beoordelingscriteria doornemen
	- Het beoordelingsformulier doorgenomen en paragrafen toegevoegd.
2	Bijzondere opmerkingen
	Onderzoeksinstrument ontwerpen
	Bijzondere opmerkingen
	- Bijzondere opmerkingen en aannames van het onderzoek geformuleerd.
	Onderzoeksinstrument ontwerpen
	- Ontwerpen van het onderzoeksinstrument.
4	Bijstellen van onderzoeksinstrument
	Bijstellen van onderzoeksinstrument
	- Het onderzoeksinstrument is veranderd van observatieformulier naar enquête én de vormgeving is veranderd.
	- Toevoeging uitwerking van de kernbegrippen van de LWS.
5	Afname enquête nulmeting
	Afname enquête nulmeting
	- Afname van de enquête bij de onderzoeksgroep en controlegroep.
13	Overleg Joanneke
	Informatie over het afstuderen en de scriptie rondom coronavirus.
	- Wat moet ik precies doen om mijn scriptie succesvol te kunnen afronden?
	-
15	Onderzoeksinstrumenten bijstellen
	Het onderzoeksinstrument bijstellen en verspreiden
	- Het onderzoeksinstrument gemaakt, zodat de ouders het kunnen uitvoeren in de thuissituatie.
	- Onderzoeksvraag aanpassing
	- Verspreiding van het onderzoeksinstrument
16	Onderzoeksresultaten verzamelen, analyseren, concluderen en discussiëren.
	De onderzoeksresultaten verwerken:
	- Verzamelen
	- Analyseren van de resultaten, verwerken in grafieken
	- Conclusies van de resultaten schrijven
	- Aan de hand van de conclusies discussiepunten noteren en uitwerken
	- Vanuit de conclusies de aanbevelingen schrijven.
17	Onderzoeksresultaten discussiëren
	- Vanuit de conclusies de aanbevelingen schrijven
18	Verzorging van het verslag
	Alle spelfouten verbeteren, zinsstructuren herschrijven en uiterlijke verzorging van het document.
19	Ontwerpen voorblad
	Het ontwerpen van het voorblad en het titelblad.
22	Kort overleg Joanneke
	Toevoegen van het onderzoeklogboek en inleveren van het document.

